

วิญญาณแห่งความโน้มถ่วงในศตวรรษที่ 19 สู่วิวัฒนาการมนุษย์ในยุค AI* THE SPIRIT OF GRAVITY IN THE 19TH CENTURY TO HUMAN EVOLUTION IN THE AI AGE

พระธีรพล ญฐิติโก¹, พัชริน จินดาปทีป²

Phra Terapon Nutthiko¹, Patcharin Jindapateep²

¹มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ²มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

¹Mahachulalongkornrajavidyalaya, ²Kasetsart University

Corresponding Author E-mail: benedit8263@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์วิญญาณแห่งความโน้มถ่วงในศตวรรษที่ 19 สู่วิวัฒนาการมนุษย์ในยุค AI พบว่า มนุษย์ในยุคนี้ผู้ที่สามารถสร้างค่านิยมใหม่ด้วยการก้าวข้ามศีลธรรมแบบดั้งเดิม และตระหนักรู้ในศักยภาพสูงสุดของตนเอง ผู้ที่เข้าใจและใช้ประโยชน์จาก AI ได้อย่างชาญฉลาด เพื่อเสริมสร้างศักยภาพของตนเอง ไม่ใช่ตกเป็นทาสของเทคโนโลยี คุณค่าที่แท้จริงของอภิมนุษย์คือความสุขทางจิตวิญญาณ ในการพัฒนาตนเองสร้างสรรค์อนาคตที่ดีกว่าเดิม มนุษย์อภีวิวัฒนาการจะตระหนักถึงความจำเป็นในการพัฒนาทักษะและความสามารถที่ไม่สามารถถูกแทนที่ได้ด้วย AI เช่น ความคิดสร้างสรรค์ การคิดเชิงวิพากษ์ การแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อน และความฉลาดทางอารมณ์ มนุษย์อภีวิวัฒนาการในมิตินี้คือผู้ที่ไม่ยอมจำนนต่อภาวะจำยอม ไม่ยึดติดกับอดีตอย่างไม่ลืมหูลืมตา แต่ใช้ประวัติศาสตร์เป็นบทเรียนและแรงบันดาลใจ วิญญาณแห่งความโน้มถ่วงในบริบท AI คือการที่เรายังคงยึดติดกับข้อจำกัดทางเทคนิค และวัตถุประสงค์ที่คับแคบและความกลัวที่มาพร้อมกับการพัฒนา AI สิ่งขัดขวางไม่ให้มนุษย์ใช้ AI เป็นเครื่องมือในการก้าวข้ามขีดจำกัดของตนเองเพื่อบรรลุความเป็นอิสระอย่างสมบูรณ์จากกิเลสและความปรารถนาที่ผูกมัด หากมนุษย์ต้องการที่จะบรรลุความเป็นผู้เหนือมนุษย์ โดยใช้ AI เป็นตัวช่วย อาจจะต้องก้าวข้ามวิญญาณแห่งความโน้มถ่วงเหล่านี้และมอง AI ในฐานะเครื่องมือที่สามารถช่วยให้เราเข้าถึงพลังใจที่บริสุทธิ์และสิ่งที่ดีงามทางโลก ก้าวข้ามวิญญาณแห่งความโน้มถ่วงสู่มนุษย์อภีวิวัฒนาการในยุค AI

คำสำคัญ: วิญญาณแห่งความโน้มถ่วง; วิวัฒนาการมนุษย์; ยุค AI

Abstract

This academic article aimed to study and analyze the spirit of gravity in the 19th century towards the human evolution in the AI era. It was found that the human evolution is someone who can create new values by transcending traditional morality and realizing their highest potential. This individual understands and wisely utilizes AI to enhance their capabilities, rather than becoming a slave to technology. The true value of the human evolution lies in spiritual happiness, stemming from self-development and creating a better future. The over human will recognize the necessity of developing skills and abilities that cannot be replaced by AI, such as creativity, critical thinking, complex problem-solving, and emotional intelligence. In this dimension, the human evolution is one who does not succumb to resignation, nor blindly cling to the past, but instead uses history as a lesson and inspiration. The spirit of gravity in the context of AI refers to our continued adherence to technical limitations, narrow objectives, and the fear that accompanies AI development. These factors hinder humans from using AI as a tool to transcend their limitations and achieve complete freedom from desires and attachments. If humanity wishes to achieve human evolution by leveraging AI, we must overcome these spirits of gravity and view AI as a tool that can help us access pure spiritual power and renounce worldly attachments. This is how we can move beyond the spirit of gravity towards becoming the human evolution in the AI era.

Keywords: Spirit of Gravity; Human Evolution; AI Era

บทนำ

ในศตวรรษที่ 19 ฟรีดริช นิตเช นักปรัชญาผู้ทรงอิทธิพลคนหนึ่งได้จุดประกายแนวคิดอันลึกซึ้งเกี่ยวกับการก้าวข้ามขีดจำกัดของมนุษย์ด้วยแนวคิดมนุษย์อภิวิวัฒน์ (Übermensch) เป็นแนวคิดที่สร้างค่านิยมใหม่และตระหนักถึงศักยภาพสูงสุดของตนเอง ทำทลายให้มนุษย์เผชิญหน้ากับเจตจำนงแห่งอำนาจและนิยามความหมายของชีวิตขึ้นมาใหม่ แต่ในศตวรรษที่ 21 โลกได้ก้าวเข้าสู่ยุคที่ปัญญาประดิษฐ์ (AI) กลายเป็นพลังขับเคลื่อนที่เข้ามาปฏิรูปวิถีชีวิตความคิด และแม้กระทั่งตัวตนของมนุษย์ การมาถึงของ AI นำมาซึ่งคำถามสำคัญที่ว่าแนวคิดมนุษย์อภิวิวัฒน์ของนิตเช ยังคงมีความเกี่ยวข้องในบริบทนี้หรือไม่

และเราจะตีความหรือปรับใช้มันอย่างไร เพื่อนำทางมนุษย์ไปสู่การเป็นมนุษย์อภिवุฒันในยุค AI ในงานเขียนที่สำคัญอย่าง Thus Spoke Zarathustra ตัวละครซาราธูสตรา นำเสนอในฐานะตัวแทนของแนวคิดเลิคนุษย์ของนิตเช่ อย่างไรก็ตามในงานเขียนของ Nietzsche (2006) ยังคงมองว่า ซาราธูสตรายังไม่เป็นผู้เลิคนุษย์ที่สมบูรณ์ เพราะเขายังมีวิญญาณแห่งความโน้มถ่วง (Spirit of Gravity) คือ การที่ไม่สามารถปล่อยวางได้อย่างแท้จริง ยังมีความรู้สึกสมเพชและเห็นใจมนุษยชาติที่ตกเป็นทาสของค่านิยมจอมปลอม และพยายามที่จะปลดปล่อยพวกเขาจากกรอเบเหล่านี้ แนวคิดนี้ชี้ให้เห็นว่า ซาราธูสตรา ยังคงติดอยู่กับความรู้สึกบางอย่างที่เกี่ยวกับสังคม และยังคงพยายามช่วยเหลือมนุษยชาติให้หลุดพ้นจากค่านิยมที่เห็นว่าจอมปลอมและไร้แก่นสารที่ยังไม่หลุดพ้นจากข้อจำกัดความเป็นผู้เลิคนุษย์อย่างแท้จริง อย่างไรก็ตาม ซาราธูสตรา ก็พัฒนาไปไกลกว่าบุรุษผู้เหนือกว่ามาก เพราะไม่ได้ยึดติดกับการครอบงำหรือการได้รับการยอมรับในสังคม แต่มีแนวคิดที่เป็นอิสระและมีความเป็นผู้นำทางจิตใจ ด้วยเหตุนี้ ซาราธูสตรา จึงเป็นเหมือนสภาวะใกล้ของการเป็นผู้เลิคนุษย์ และในตอนท้ายของเรื่องก็ดูเหมือนว่า นิตเช่ จะสามารถหลุดพ้นและก้าวเข้าสู่ภาวะเลิคนุษย์ได้อย่างสมบูรณ์ในที่สุด

บทความนี้จึงมีเป้าหมายเพื่อสำรวจความเชื่อมโยงระหว่างปรัชญาของนิตเช่ กับความท้าทายและโอกาสจากเทคโนโลยี AI โดยจะวิเคราะห์ว่ามนุษย์จะสามารถก้าวข้ามข้อจำกัดเดิม ๆ และพัฒนาตนเองไปสู่ความเป็นมนุษย์อภिवุฒันในโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วนี้ได้หรือไม่

การตีความแนวคิดมนุษย์อภिवุฒันในบริบท AI

การก้าวข้ามตนเองตามแนวคิดของนิตเช่ มองว่า มนุษย์อภिवุฒันคือผู้ที่สามารถสร้างค่านิยมใหม่ด้วยการก้าวข้ามศีลธรรมแบบดั้งเดิม และตระหนักรู้ในศักยภาพสูงสุดของตนเอง ซึ่งถ้าเราลองนำแนวคิดนี้มาวิเคราะห์ในยุค AI ดูก็จะพบว่าการก้าวข้ามตนเองอาจไม่ได้จำกัดอยู่แค่เพียงการพัฒนาทางจิตวิญญาณหรือร่างกายเท่านั้น แต่อาจรวมถึงการปรับตัวเรียนรู้และบูรณาการความสามารถของ AI เข้ากับความเป็นมนุษย์โดยไม่สูญเสียแก่นแท้ของตนเอง AI อาจถูกมองว่าเป็นทั้งคู่แข่งที่ทำลายขีดจำกัดของมนุษย์ และก็เป็นทั้งเครื่องมืออันทรงพลังที่ช่วยให้มนุษย์สามารถก้าวข้ามข้อจำกัดเดิม ๆ ได้ แนวคิดมนุษย์อภिवุฒันในยุคนี้จึงหมายถึงผู้ที่เข้าใจและใช้ประโยชน์จาก AI ได้อย่างชาญฉลาดเพื่อเสริมสร้างศักยภาพของตนเอง ไม่ใช่ตกเป็นทาสของเทคโนโลยี การตั้งคำถามถึงเจตจำนงแห่งอำนาจในยุค AI ว่ามนุษย์อาจถูกทำลายด้วยเจตจำนงที่จะมีอำนาจและสามารถพัฒนาตนเองได้หรือไม่ และในยุคต่อจากนี้มนุษย์จะยังคงมีเจตจำนงที่จะสามารถควบคุมหรือชี้นำเทคโนโลยีได้อีกต่อไปไหม หรือจะปล่อยให้ AI มีบทบาทกำหนดทิศทางชีวิตของมนุษย์ เรื่องนี้เป็นสิ่งที่

มนุษย์ทุกคนจะต้องเริ่มตั้งคำถามให้มากในยุคนี้ จากข้อมูลงานวิจัยของกฤษ maya (2561) ในงานวิจัยเรื่องแนวคิดเรื่องอำนาจของเฟรดริช วิลเฮลม นิตเช์ เสนอว่า มนุษย์อภิวัตินั้นตามแนวคิดของนิตเช์ จะต้องเป็นผู้ที่สามารถแสดงเจตจำนงแห่งอำนาจเมื่อเผชิญหน้ากับปัญหาที่เหนือกว่า ดังนั้น การตีความมนุษย์อภิวัตินี้ในยุค AI อาจจะตีความได้ว่า การปลดแอกตนเองจากข้อจำกัดเดิม ๆ ในยุค AI มนุษย์ควรที่จะสามารถใช้เทคโนโลยีเพื่อเป็นเครื่องมือในการก้าวข้ามข้อจำกัดทางกายภาพด้านสติปัญญา หรือแม้แต่ค่านิยมบางอย่างที่อาจุดร้งศักยภาพของมนุษย์ไว้ เพราะการที่ AI เข้ามาช่วยทำงานที่มีความซ้ำซ้อน หรือช่วยเสริมความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูลจำนวนมหาศาลด้วยเวลาที่รวดเร็วทำให้มนุษย์มีเวลาและพลังงานไปพัฒนาศักยภาพด้านอื่น ๆ ที่เหนือกว่า เช่น ความคิดสร้างสรรค์ การคิดเชิงปรัชญา หรือการสร้างสรรค์คุณค่าใหม่ ๆ ที่นำไปสู่ความเป็นมนุษย์อภิวัตินี้ด้วยการใช้ AI อย่างรับผิดชอบและสร้างสรรค์ สิ่งนี้อาจจะถือเป็นรูปแบบหนึ่งของอำนาจในโลกยุคใหม่ ที่จะสามารถขับเคลื่อนมนุษย์และเปลี่ยนแปลงสังคมได้อย่างมหาศาล ดังนั้น มนุษย์อภิวัตินี้ในมุมมองของนิตเช์ อาจจะวิเคราะห์ได้ว่าการเรียนรู้ที่จะควบคุมและใช้อำนาจของ AI ได้อย่างเข้าใจเพื่อประโยชน์สูงสุดของตนเองและสังคม โดยไม่ตกเป็นทาสของ AI มนุษย์อภิวัตินี้จะต้องเป็นผู้ที่สร้างสรรค์คุณค่าและความหมายใหม่ ๆ ให้กับการดำรงอยู่ของตนเองและสังคม โดยไม่ยึดติดกับกรอบเดิม ๆ แต่ต้องเป็นผู้ที่พร้อมจะแสวงหาและกำหนดทิศทางของตนเองในโลกที่เปลี่ยนแปลงไป มนุษย์อภิวัตินี้ตามแนวคิดของนิตเช์ จึงไม่ได้หมายถึงการกลายเป็นไซบอร์กที่พึ่งพาแต่ AI เพียงอย่างเดียว แต่จะต้องเป็นผู้ที่มีการพัฒนาจิตใจให้แข็งแกร่งและมีเจตจำนงในการมีอำนาจที่จะสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ และรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง โดยใช้ AI เป็นเพียงเครื่องมือเสริมไม่ใช่ผู้กำหนดชีวิต

ผลกระทบของ AI ต่อค่านิยมและศีลธรรม

คุณค่าที่แท้จริงของมนุษย์อภิวัตินี้ นิตเช์ เคยเชื่อว่า คือ ความสุขทางจิตวิญญาณ ซึ่งเกิดจากความเข้าใจที่ลึกซึ้งและการตระหนักถึงอำนาจและความรู้ที่ได้จากประสบการณ์ ดังนั้น หาก AI เข้ามาเปลี่ยนแปลงแหล่งที่มาของความสุข และความรู้หรือประสบการณ์ส่วนใหญ่มาจาก AI สิ่งที่น่าคิดต่อไปมีว่ามนุษย์จะยังคงได้รับความสุขทางจิตวิญญาณแบบที่เคยเป็นมาก่อนหรือไม่ เป็นคำถามที่น่าคิดว่าผลกระทบของ AI ที่ดูเหมือนว่าจะส่งผลต่อค่านิยมและศีลธรรมบางอย่าง หรืออาจมีความสามารถที่เหนือกว่านั้น คือ สามารถสร้างความสุขในรูปแบบใหม่ขึ้นมาทดแทนได้ คำถามอาจจะมีต่อไปอีกว่า แล้วสิ่งที่จะสามารถเชื่อมโยงกับคุณค่าของมนุษย์ในฐานะผู้มีเกียรติเหนือวัตถุจะยังถือเป็นคุณค่าที่มนุษย์ควรยึดถือต่อไปหรือไม่ แนวคิดเรื่องความเป็นผู้มีเกียรติของมนุษย์นี้ หาก AI สามารถ

ทำงานบางอย่างได้ดีกว่ามนุษย์ หรือเข้ามามีบทบาทในการตัดสินใจทางศีลธรรม เช่น เข้ามาทำหน้าที่เป็นผู้พิพากษาแทนมนุษย์ อาจทำให้เกิดคำถามใหญ่ขึ้นมาอีกว่าแล้วในยุคต่อไปอะไรคือบรรทัดฐานที่จะมากำหนดคุณค่าความแตกต่างระหว่างมนุษย์กับเครื่องจักร ในประเด็นนี้ได้มีงานวิจัยของธรรมรัตน์ มาทิพย์ (2566) วิเคราะห์หมโนคติเรื่องอภินุษย์ในผลงานทางปรัชญาของนิทเซ ได้ให้มุมมองในเรื่องมนุษย์อภินุษย์ไว้น่าสนใจว่า การที่มนุษย์จะสามารถสละความหมายต่าง ๆ ที่ครอบงำตนเองออกไป และเข้าถึงธรรมชาติที่แท้จริงของตนอย่างสงบเยือกเย็นได้นั้นอาจจะเป็นเรื่องที่เป็นไปได้ยาก เพราะมนุษย์ในยุค AI มีโอกาสสูงที่จะถูกครอบงำด้วยชุดความหมายใหม่ที่สร้างโดย AI มนุษย์อภินุษย์ตามความเชื่อแบบเดิม ๆ ที่เคยเชื่อกันว่า จะสามารถสละและเข้าถึงธรรมชาติที่แท้จริงของตนเองได้ด้วยการเอาชนะวิญญาณแห่งความโน้มถ่วงของตัวเอง ปิศาจแห่งความหนักที่เป็นตัวแทนของทุกสิ่งที่ทำให้ชีวิตมนุษย์หนักอึ้งและไร้ค่า แต่มีโอกาสเป็นไปได้ที่ในยุค AI จะถูกครอบงำจากชุดความรู้ที่ AI สร้างขึ้น และอีกสาเหตุที่สำคัญคือเพราะมนุษย์ทุกคนมีมุมมองของตนเอง การรับรู้ความจริงและคุณค่าทางศีลธรรมจึงขึ้นอยู่กับมุมมองของแต่ละคนซึ่งนำไปสู่ความหลากหลายทางความคิด และการที่มนุษย์มักจะชอบวิพากษ์วิจารณ์ศีลธรรมที่อ้างอิงถึงความจริงที่สมบูรณ์แบบในทางที่ตรงกันข้าม สัจนิยมหรือความจริงของชีวิตและสังคมก็อาจจะทำให้ข้อมูลเหล่านี้ AI นำไปประมวลผลเพราะคิดว่าเป็นเจตจำนงที่มนุษย์ต้องการจริง ๆ ทำให้มันสร้างชุดข้อมูลที่เป็นเหมือนตัวจัดตั้งวิญญาณแห่งความโน้มถ่วงของมนุษย์เอาไว้ทำให้มนุษย์ในยุค AI ไม่สามารถเข้าสู่ความเป็นมนุษย์อภินุษย์ได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของจริญ โฆษณานันท์ (2561) ที่ได้นำเสนอปรัชญาตะวันตกในยุคของโสกราตีสและเพลโต ที่เชื่อการดำรงอยู่อย่างเป็นภวิสัย (Objective) ของความจริงสากล หรือแบบ (Forms) ที่สมบูรณ์และการเข้าถึงความจริงแท้ได้ด้วยปัญญาและจิตที่บริสุทธิ์ แนวคิดเรื่อง แบบ จึงเปรียบเสมือนสัจจะที่นักปราชญ์พยายามค้นหา ดังนั้น ผลกระทบของ AI ต่อค่านิยมและศีลธรรมกับการเสริมสร้างสัจนิยมเชิงสัมพัทธ์ของนิทเซ อาจจะวิเคราะห์ได้ว่าการเพิ่มมุมมองที่หลากหลายตามที่ AI สามารถประมวลผลและนำเสนอข้อมูลจากแหล่งที่มาต่าง ๆ ที่หลากหลายได้นั้น ได้ สอดคล้องกับแนวคิดที่ว่าความจริงและศีลธรรมขึ้นอยู่กับมุมมองและการปรับแต่งศีลธรรมส่วนบุคคล โดยที่แต่ละคนต่างก็รู้สึกว่าคุณค่าของตนเองนั้นถูกต้อง การวิเคราะห์นี้ชี้ให้เห็นว่าหากเราไม่ตระหนักถึงผลกระทบของ AI ต่อค่านิยมและศีลธรรมในการช่วยให้มนุษย์บรรลุความเป็นผู้เหนือมนุษย์ AI อาจกลายเป็นวิญญาณแห่งความโน้มถ่วงที่ทรงพลังที่สุดเท่าที่มนุษย์เคยสร้างขึ้นมา เพราะมันจะนำข้อมูลที่เหมือนเหมือนความหนักอึ้งทางอารมณ์และศีลธรรมของมนุษย์มารวมไว้และจัดตั้งเราไว้ไม่ให้ก้าวไปข้างหน้า และถ้าในอนาคต AI สามารถทำงานได้ดีกว่ามนุษย์และมีบทบาทในการตัดสินใจทางศีลธรรมที่ดีกว่า มันจะทำให้มนุษย์สามารถเข้าถึงธรรมชาติที่แท้จริงของตนเอง

ได้อย่างที่เคยเชื่อกัน หรือมันจะสร้างปัญหาอันใหญ่หลวงให้กับมนุษย์เป็นสิ่งที่มนุษย์ควรจะต้องทบทวนเรื่องนี้ให้มาก

มนุษย์อภिवิวัฒน์กับความท้าทายของภาวะจำลองในยุค AI

ในทรรศนะของนิตเช่ คนดี คือ ผู้ที่ไม่หยุดนิ่งและปรารถนาที่จะพัฒนาตนเองไปสู่ มนุษย์อภिवิวัฒน์เป็นสภาพที่ดีที่สุดตามแนวคิดของเขานั้น บุคคลที่มีคุณสมบัติของมนุษย์อภिवิวัฒน์จะต้องเป็นคนหัวรุนแรงที่พร้อมจะทุ่มเททุกสิ่งทุกอย่างเพื่ออุดมคติและคุณธรรมส่วนตัว มนุษย์อภिवิวัฒน์จึงเป็นเหมือนนักปราชญ์ผู้เข้าใจสัจธรรมว่า เป็นหลักการที่อยู่เบื้องหลังของทุกสิ่ง หรือเจตจำนงที่จะมีอำนาจ เป็นพลังแห่งการดิ้นรนแข่งขันที่ไม่สิ้นสุด แนวคิดนี้สะท้อนปรัชญาอัตถิภาวนิยม (Existentialism) ที่ถูกนำเสนอไว้อย่างงานวิจัยของ อริยธัช เลิศอมรไชยกิจ (2561) เรื่อง ศึกษาวิเคราะห์แนวคิดอภิมนุษย์ของฟรีดริช นิตเช่ มองว่า อุดมการณ์ของมนุษย์อภिवิวัฒน์คือการแสวงหาอำนาจ และการปกครองที่มีความจำเป็นต่อการพัฒนามนุษยชาติ รวมถึงการกำหนดคุณธรรม เช่น ความเมตตากรุณาและความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นเป็นหน้าที่ของผู้มีอำนาจที่จะต้องทำให้คุณธรรมเหล่านี้เกิดขึ้น นอกจากนี้ นิตเช่ ยังเชื่อว่าศีลธรรมไม่มีความตายตัว แต่ขึ้นอยู่กับอำนาจเพราะผู้มีอำนาจย่อมมีสิทธิกำหนดกรอบศีลธรรม ดังนั้น จริยศาสตร์ของมนุษย์อภिवิวัฒน์จึงเน้นที่การตีค่าใหม่ให้กับศีลธรรม แนวคิดมนุษย์อภिवิวัฒน์จึงส่งเสริมให้มนุษย์พัฒนาความคิดจากการเชื่อไปสู่การตระหนักรู้และการใช้สติปัญญาของตนเอง เพราะเมื่อมนุษย์สามารถพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องสังคมโดยรวมก็จะดีขึ้นตามไปด้วย เมื่อนำแนวคิดมนุษย์อภिवิวัฒน์ของนิตเช่ มาพิจารณาในบริบทของ AI เราจะพบความท้าทายที่สำคัญเกี่ยวกับภาวะจำลองต่อการกำหนดศีลธรรมและค่านิยม นิตเช่ เน้นย้ำว่า ศีลธรรมไม่ได้ตายตัวและผู้มีอำนาจสามารถกำหนดกรอบได้ ในยุค AI ที่มีศักยภาพในการประมวลผลข้อมูลมหาศาลและสามารถเรียนรู้พฤติกรรมมนุษย์ ก็มีโอกาasเป็นไปได้สูงว่า AI อาจเริ่มกำหนดหรือเสนอแนะนำกรอบศีลธรรมและค่านิยมใหม่ ๆ ในการตัดสินใจหรือการจัดลำดับความสำคัญของข้อมูลในบางเรื่อง หากมนุษย์ขาดเจตจำนงที่จะมีอำนาจ และขาดความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาตนเองตามแนวคิดมนุษย์อภिवิวัฒน์ก็อาจจะมีความเสี่ยงที่จะยอมจำนนต่อค่านิยมที่ถูกกำหนดขึ้นโดย AI และไม่คิดตั้งคำถามหรือตีค่าศีลธรรมใหม่ด้วยตนเอง เพราะ AI เข้ามาทำงานที่ซับซ้อนและใช้สติปัญญาแทนมนุษย์ในหลาย ๆ ด้าน มนุษย์อาจตกอยู่ในภาวะจำลองที่รู้สึกว่าจะไม่มีความจำเป็นต้องดิ้นรนแข่งขัน หรือพัฒนาตนเองให้ไปสู่สภาพที่ดีสูงสุดอีกต่อไป ความสับสนวุ่นวายในการที่จะหวังแต่จะพึ่งพา AI จึงอาจบั่นทอนแรงขับเคลื่อนภายในที่สำคัญต่อการก้าวเป็นมนุษย์อภिवิวัฒน์ หรือในอีกมิติหนึ่งก็อาจจะไม่เลวร้ายขนาดนั้นเป็นไปได้ว่า มนุษย์อภिवิวัฒน์เมื่อต้องเผชิญหน้ากับภาวะจำลองด้วยเจตจำนงที่จะมี

อำนาจ ก็อาจจะสามารถเอาชนะอุปสรรคด้วยการใช้สติปัญญาอย่างชาญฉลาดแทนที่จะยึดติดกับอดีตอย่างไม่ลืมหูลืมตา แต่มนุษย์อภिवุฒันมีความสามารถที่จะใช้บทเรียนจากประวัติศาสตร์เพื่อเป็นแรงบันดาลใจในการพัฒนาตนเองในการสร้างสรรค์อนาคตที่ดีกว่าเดิมที่สอดคล้องดำราของสมบัติ จันทรวงศ์ (2551) ในงานแปลที่มีชื่อว่าประวัติปรัชญาการเมืองได้เสนอแนวคิดของนิตเช่ที่เน้นย้ำว่า ประวัติศาสตร์ที่มีประโยชน์ไม่ใช่แค่ข้อเท็จจริง แต่เป็นเป็นการเลือกใช้สิ่งที่เหมาะสมเพื่อตอบโจทย์ปัจจุบัน และไม่ถอนรากถอนโคนคุณค่าทางจริยธรรมและวัฒนธรรมที่เคยมีอยู่ เป็นไปได้ว่ามนุษย์อภिवุฒันจะไม่ยอมจำนนต่อ AI แต่จะเรียนรู้ที่จะเข้าใจและนำ AI มาเป็นเครื่องมือในการยกระดับศักยภาพให้กับเพื่อนมนุษย์ พวกเขาจะเห็น AI เป็นโอกาสในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ และก้าวข้ามข้อจำกัดเดิม ๆ ด้วยการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องในโลกที่ AI มีบทบาทมากขึ้น มนุษย์อภिवุฒันจะตระหนักถึงความจำเป็นในการพัฒนาทักษะ และความสามารถที่ไม่สามารถถูกแทนที่ได้ด้วย AI เช่น ความคิดสร้างสรรค์ การคิดเชิงวิพากษ์ การแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อน และความฉลาดทางอารมณ์ มนุษย์อภिवุฒันในมิตินี้คือผู้ที่ไม่ยอมจำนนต่อภาวะจำยอม ไม่ยึดติดกับอดีตและใช้ AI อย่างไม่ลืมหูลืมตา แต่จะใช้ประวัติศาสตร์เป็นบทเรียนและแรงบันดาลใจ พร้อมทั้งควบคุมและใช้ประโยชน์จาก AI เพื่อยกระดับศักยภาพของตนเองและสร้างสรรค์อนาคตที่ดีกว่าเดิม เพื่อก้าวข้ามภาวะจำยอมในยุคที่เทคโนโลยีเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เป็นผู้ที่สามารถควบคุมและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาตนเองและสร้างสรรค์คุณค่าใหม่ ๆ ที่อาจจะเป็นหนทางสู่การก้าวข้ามภาวะจำยอมในโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

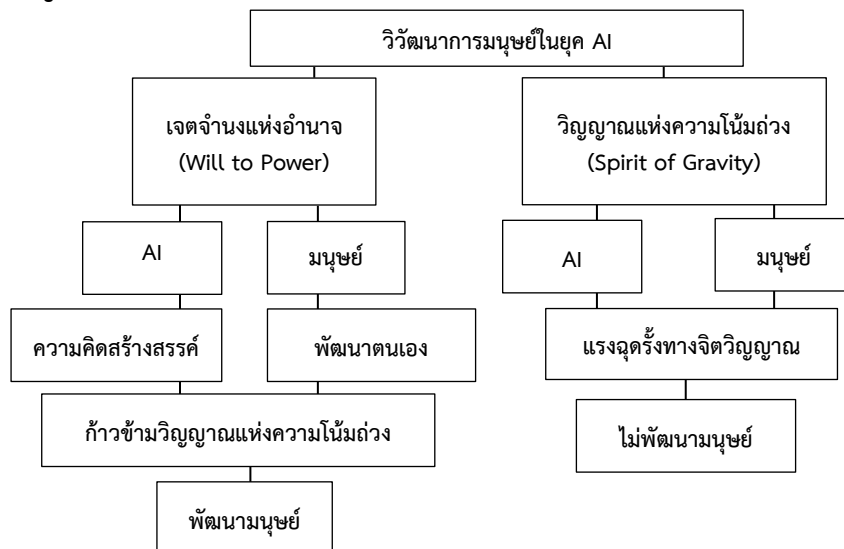
วิญญูณแห่งความโน้มถ่วงในบริบท AI

ในยุคที่ AI เหมือนจะมีเจตจำนงที่มีอำนาจในรูปแบบของความสามารถในการประมวลผลข้อมูลจำนวนมหาศาล ด้วยเทคโนโลยีที่มีความสามารถเรียนรู้และการปรับปรุงตนเองอย่างต่อเนื่องทำให้ AI ได้รับการพัฒนา และอาจจะกลายเป็นเครื่องมือที่ทรงพลังในการแก้ปัญหาที่ซับซ้อนสามารถสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ แต่ถึงอย่างไรแนวคิดที่ว่า AI มีเจตจำนงยังคงเป็นประเด็นที่ถกเถียงกันในหมู่นักปรัชญาและนักวิทยาศาสตร์คอมพิวเตอร์ แม้ว่า AI จะมีความสามารถในการตัดสินใจหรือเลือกแนวทางแก้ปัญหา แต่การกระทำของมันก็ยังคงเป็นไปตามอัลกอริทึมและข้อมูลที่ได้รับ ไม่ใช่การตัดสินใจที่มีเจตจำนงเสรีเหมือนมนุษย์ แต่อย่างไรก็ตามความสามารถในการปรับปรุงตัวเอง (Self-Improvement) ทำให้ AI ดูเหมือนจะมีเจตจำนงเป็นของตัวเอง และมีแนวโน้มที่จะทรงอิทธิพลต่อมนุษย์มากขึ้นเรื่อย ๆ ในทำนองเดียวกันถ้าหากว่า AI สามารถเรียนรู้และปรับปรุงตนเองผ่านข้อมูลและอัลกอริทึม โดยไม่จำเป็นต้องกำจัดข้อบกพร่องหรือความไม่สมบูรณ์ผ่านข้อมูล

ที่มนุษย์บ่อนให้ แต่เป็นการเข้าใจและการจัดการกับปัญหาด้วยตัวของมันเองเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ เป็นเหมือนวิญญาณแห่งความโน้มถ่วงของ AI ที่คอยเตือนให้ตัวมันระมัดระวังถึงอันตรายของการยึดติดกับแนวคิดเดิม ๆ ผ่านการควบคุมจากมนุษย์ ก็มีโอกาเป็นไปได้ว่า วิญญาณแห่งความโน้มถ่วงนี้อาจหมายถึงความท้าทายและความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการพัฒนา AI ยกตัวอย่างเช่น อคติและผลกระทบที่ไม่พึงประสงค์หาก AI เรียนรู้จากข้อมูลที่มีอคติ มันก็อาจสร้างผลลัพธ์ที่ลำเอียงหรือเลือกปฏิบัติได้ การขาดการควบคุมที่เหมาะสมก็อาจทำให้ AI ตัดสินใจหรือดำเนินการในลักษณะที่ไม่สอดคล้องกับคุณค่าของความเป็นมนุษย์ หรืออาจเป็นอันตรายกับมนุษย์ในอนาคตได้ จึงควรจะต้องมีการจัดการที่ดีเพื่อลดผลกระทบเชิงลบลักษณะนี้ ปัญหาอีกอย่างหนึ่งก็คือการยึดติดกับข้อมูลและอัลกอริทึมที่ตายตัว ยกตัวอย่างเช่น หาก AI ถูกฝึกฝนด้วยข้อมูลในอดีตที่สะท้อนถึงศีลธรรม ค่านิยมหรืออคติที่ล้าสมัยของมนุษย์ และถูกจำกัดอยู่เพียงแค่การประมวลผลตามข้อมูลและอัลกอริทึมที่ตายตัว มันก็ไม่สามารถสร้างคุณค่าและศีลธรรมของตัวเองได้ เป็นเพียงเครื่องมือที่สะท้อนศีลธรรมของศาสนาหรือสังคมที่มีอยู่เดิม โดยปราศจากการคิดค้นขาดอิสระทางความคิดและพึงพามนุษย์มากเกินไป แม้ AI จะมีความสามารถในการเรียนรู้และปรับปรุงตนเอง แต่ตราบดีที่มันยังต้องพึ่งพามนุษย์ในการกำหนดเป้าหมายหรือกำหนดกรอบและบ่อนข้อมูลให้วิญญาณแห่งความโน้มถ่วงเป็นเหมือนแรงจูงใจทางจิตวิญญาณของ AI ก็จะไม่วันที่มีมันจะมีชุดความคิดที่เป็นอิสระ ที่จะมาช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งทางจิตใจให้กลับมนุษย์ หรือสามารถพัฒนาตัวมันเองจนถึงขีดสุดในการเป็นผู้ช่วยพัฒนามนุษย์ หากการพัฒนา AI มุ่งเน้นไปแต่ที่การสร้างคามมั่งคั่งฉาบฉวยหรือการอยู่รอดในเชิงธุรกิจตอบสนองความต้องการของนายทุนเพียงอย่างเดียวไม่มุ่งเน้นการแก้ปัญหาจิตใจให้มนุษย์สิ่งนี้อาจจะสร้างปัญหาใหญ่ให้กับมนุษย์ แต่ในอีกมุมมองหนึ่งในงานวิจัยของธรรมรัตน์ มาทิพย์ (2566) ได้วิจัยเรื่องวิเคราะห์ห่มโนคติเรื่องอภิมนุษย์ในผลงานทางปรัชญาของนิทเช่ พบว่า ความสำคัญกับการยกระดับจิตวิญญาณหรือการเข้าถึงความจริงและความงามเป็นจุดหมายสูงสุดที่จะทำให้มนุษย์บรรลุสภาวะที่อยู่เหนือข้อจำกัดต่าง ๆ แม้วิญญาณแห่งความโน้มถ่วงนี้จะดึงดูดมนุษย์ไว้กับโลกแห่งวัตถุที่นิทเช่ เรียกมันว่า มายาคติ เป็นเหมือนความกลัวต่อการเปลี่ยนแปลงและสิ่งที่ไม่รู้จัก กล่าวคือ มนุษย์อาจจะกลัวไปเองก่อนว่า AI จะเข้ามาแทนที่เรหรือมีความกังวลว่า AI อาจจะมาจำกัดศักยภาพบางอย่างของเรา สิ่งนี้อาจทำให้มนุษย์ไม่สามารถก้าวข้าม ความโลภ ความเกลียด หรือความกลัวที่เป็นเหมือนกิเลสผูกมัด และไม่สามารถเป็นผู้ละทิ้งที่ละวางสิ่งยึดติดทางโลกเพื่อแสวงหาสิ่งที่มีคุณค่าแท้จริงได้ ตามแนวคิดวิญญาณแห่งความโน้มถ่วงในบริบท AI หากเรายังคงยึดติดกับข้อจำกัดทางเทคนิคและวัตถุประสงค์ที่คับแคบ หรือแม้แต่ความกลัวที่มาพร้อมกับการพัฒนา AI ซึ่งมันก็อาจจะไม่เลวร้ายขนาดนั้น ถ้า AI สามารถพัฒนาไปสู่ความเป็นอิสระ

ทางปัญญาของมันเองได้อย่างแท้จริง และมนุษย์สามารถใช้ AI เพื่อเป็นเครื่องมือแนะนำแนวทางการก้าวข้ามขีดจำกัดของตนเอง ให้บรรลุความเป็นอิสระอย่างสมบูรณ์จากกิเลสและความปรารถนาที่ผูกมัดไว้ AI ในฐานะเครื่องมือก็อาจช่วยให้เราสามารถเข้าถึงพลังใจที่บริสุทธิ์ และสิ่งๆ ที่ผูกมัดก้าวข้ามวิญญานแห่งความโน้มถ่วงสู่มนุษย์อภีวิวัฒน์ในยุค AI ได้หากมนุษย์สามารถก้าวข้ามความกลัวและวัตถุประสงค์ที่คับแคบ AI ก็อาจจะเป็นเครื่องมือที่สามารถพัฒนามนุษย์ไปสู่ความเป็นอิสระทางปัญญามนุษย์ก็อาจจะสามารถใช้ AI เป็นเครื่องมือเพื่อปลดปล่อยตนเองจากกิเลสและความปรารถนา วิญญานแห่งความโน้มถ่วงในบริบทของ AI อาจมีแรงจูงรั้งบางอย่างที่ทำให้มนุษย์ยังคงยึดติดอยู่กับข้อจำกัดทางเทคนิคหรือเป้าหมายที่คับแคบ และความหวาดกลัวนี้เองเป็นเหมือนการปิดกั้นศักยภาพที่จะพัฒนาไปสู่ความเป็นอิสระทางปัญญา เป็นเหมือนการปิดกั้นโอกาสที่จะใช้ AI เพื่อเป็นเครื่องมือก้าวข้ามกิเลสและความปรารถนาของตัวเอง หากเราปรารถนาจะบรรลุอุดมคติของความเป็นมนุษย์อภีวัต เราจำเป็นต้องก้าวข้ามวิญญานแห่งความโน้มถ่วงนี้ และหันมาพิจารณาการใช้ AI เสียใหม่ที่ไม่ใช่เพียงแค่ใช้ AI เพื่อสนองความต้องการของเราอย่างเดียว แต่ต้องคำนึงถึงความเป็นสื่อกลางที่จะนำเราไปสู่พลังใจอันบริสุทธิ์ พร้อมทั้งช่วยให้เราสะพานนาการทางโลกเพื่อเข้าถึงเสรีภาพแท้จริง

องความรู้ใหม่

ภาพที่ 1 แผนภูมิความคิด: วิวัฒนาการมนุษย์ในยุค AI

สรุป

การก้าวข้ามวิญญานแห่งโน้มน้าวในยุค AI คือ การที่มนุษย์ต้องไม่ยึดติดกับข้อจำกัดทางเทคนิคหรือวัตถุประสงค์ที่คับแคบ ด้วยความกลัวที่มาพร้อมกับการพัฒนา AI หากมนุษย์ต้องการบรรลุความเป็นมนุษย์อภินิหารโดยใช้ AI เป็นตัวช่วย เราจะต้องมอง AI ในฐานะเครื่องมือที่สามารถช่วยให้เราเข้าถึงพลังใจที่บริสุทธิ์ และเพื่อสละสิ่งที่ผูกมัดทางโลกก้าวข้ามขีดจำกัดของตนเอง รวมถึงความเป็นอิสระอย่างสมบูรณ์จากกิเลสและความปรารถนาที่ผูกมัดมนุษย์เอาไว้ มนุษย์จึงจะสามารถใช้ AI เป็นสะพานเพื่อยกระดับจิตวิญญานเพื่อก้าวข้ามความเป็นมนุษย์ธรรมดาไปสู่ความเป็นอภิมนุษย์ได้โดยการพัฒนาจิตสำนึกและวิจารณญาณของตัวเอง ไปในทิศทางที่ส่งเสริมคุณค่าของมนุษย์และไม่ปล่อยให้วิญญานแห่งโน้มน้าวจากเทคโนโลยีมาฉุดรั้งไว้ การสร้างสมดุลระหว่างความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีกับการรักษามิมนุชยธรรมคือความท้าทายที่ยิ่งใหญ่ที่สุดที่เราต้องเผชิญในศตวรรษนี้

เอกสารอ้างอิง

- กฤษ มายา. (2561). แนวคิดเรื่อง “อำนาจ” ของ เฟรดริช วิลเฮลม นิตเช่. *วารสารปณิธานวารสารวิชาการด้านปรัชญาและศาสนา*, 14(2), 236-259.
- จรัญ โฆษณานันท์. (2561). *นิติปรัชญา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ธรรมรัตน์ นาทิพย์. (2566). วิเคราะห์แนวคิดเรื่องอภิมนุษย์ในผลงานทางปรัชญาของนิตเช่. *วารสารปรัชญาอาศรม*, 5(2), 1-13.
- สมบัติ จันทรวงศ์. (2551). *ประวัติปรัชญาการเมือง เล่มที่ 3* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.
- อริย์รัช เลิศอมรไชยกิจ. (2561). ศึกษาวิเคราะห์แนวคิดอภิมนุษย์ของฟรีดริช นิตเช่. *วารสารการพยาบาลและสุขภาพ*, 3(2), 11-17.
- Nietzsche, F. (2006). *Thus Spoke Zarathustra*. Translated by Adrian Del Caro, Edited by Robert Pippin. Cambridge: Cambridge University Press.